

Missiv

2024-11-14

Till: Funktionsstödsnämnden och socialnämnden

För kännedom: Fullmäktiges presidium och kommunstyrelsen

Granskning av interna kontroller för att upptäcka, förhindra och utreda välfärdsbrottslighet

EY har på uppdrag av Örebro kommuns stadsrevisorer granskat om funktionsstödsnämnden och socialnämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda välfärdsbrottslighet inom personlig assistans samt HVB-hem och familjehem. Vår sammantagna bedömning är att nämnderna inte har säkerställt en tillräcklig kontroll i ändamålsenlig utsträckning.

I rapporten uppmärksammar vi att Örebro kommun har påbörjat ett aktivt och strategiskt arbete mot välfärdsbrottslighet. Bland annat genom att etablera en kommunövergripande funktion mot välfärdsbrottslighet, som även ska fungera som stöd till socialförvaltningen. Det är ett positivt steg mot att stärka kontrollmiljön och medvetenheten inom området, men vi noterar att arbetet befinner sig i ett tidigt, kartläggande skede och att det finns utrymme för förbättringar av kontrollerna och den interna samverkan.

Hittills har arbetet inte hunnit genomsyra hela kommunorganisationen och har därför inte nämnvärt påverkat socialnämndens och funktionsstödsnämndens operativa arbete för att upprätta interna kontroller mot välfärdsbrottslighet. Det är en brist att nämnderna inte har gett socialförvaltningen ett politiskt uttalat uppdrag att motverka välfärdsbrottslighet. Detta med utgångspunkt i den åtgärdsplan som kommunstyrelsens trygghetsutskott fastställt. Det finns inte heller något fastställt styrande dokument som rör välfärdsbrottslighet beslutat av socialnämnden eller funktionsstödsnämnden. Funktionsstödsnämnden har inte heller analyserat risken för välfärdsbrottslighet inom personlig assistans i internkontrollprocessen. Detta kan indikera att ämnet inte prioriteras tillräckligt högt på den strategiska agendan.

Vi noterar dock att det sker ett aktivt arbete för att motverka välfärdsbrottslighet inom socialförvaltningen på uppdrag av förvaltningsdirektören. Detta ställer vi oss positiva till. Arbetet gäller dock endast personlig assistans och omfattar i nuläget inte familjehemsplaceringar och HVB-hem. Enligt vår bedömning är det en stor brist att dessa områden inte får samma uppmärksamhet, då risken för välfärdsbrottslighet är betydande.

Vi delar intervjuades uppfattning om att det samtidigt finns ett behov av att samordna och strukturera socialförvaltningens arbete mot välfärdsbrottslighet ytterligare. Något som är generellt för de befintliga kontrollerna är att de till stor del är beroende av manuella analyser. Det innebär resurskrävande arbetsinsatser och kräver stor medvetenhet hos medarbetarna om vilka risker och indikationer som ska uppmärksammas. För att stärka den interna kontrollen och effektivt motverka välfärdsbrottslighet behöver socialförvaltningen utveckla och implementera mer omfattande, systematiska och automatiserade registeranalyser.

Vi ser också ett behov av att upprätta tydligare processbeskrivningar och stödande dokumentation, utveckla nya arbetssätt, öka den interna samverkan, öka kompetensutveckling genom kunskapslyft samt underlätta tips från allmänheten.

Den kommunövergripande välfärdsbrottslighetssamordnarens och socialförvaltningens arbete mot välfärdsbrottslighet behöver samordnas. Därefter leda till att konkreta kontroll- och uppföljningsmetoder inom nämnderna utvecklas i syfte att skapa en robust kontrollmiljö som effektivt kan förhindra och hantera välfärdsbrottslighet. Det är väsentligt att politiken tar ansvar för att ställa krav på socialförvaltningen om en tillräcklig intern kontroll samt att välfärdsbrottslighet är en fortsatt prioriterad fråga.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderar vi att socialnämnden:

- ▶ Säkerställer att risken för välfärdsbrottslighet inom HVB-hem och familjehemsplaceringar inkluderas i socialförvaltningens arbete mot välfärdsbrottslighet.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderar vi att funktionsstödsnämnden och socialnämnden:

- ▶ Säkerställer att det finns en plan för hur socialförvaltningen ska samverka internt, med välfärdsbrottslighetssamordnaren, och externt med statliga myndigheter och externa parter av relevans.
- ▶ Ökar medvetenheten om välfärdsbrottslighet bland all personal genom utbildningar, case- och scenarioövningar, diskussionsmaterial för APT och medarbetarsamtal, eller andra riktade insatser.

- ▶ Analysera och hantera sekretessgränser inom kommunen, med andra kommuner och med statliga myndigheter när det finns behov av att utreda frågor ur ett juridiskt perspektiv.
- ▶ Säkerställer att varje verksamhetsområde, med utgångspunkt i lokala riskanalyser, identifierar vilka indikatorer som skulle kunna signalera att välfärdsbrottslighet eller andra oegentligheter pågår. Inventera var det saknas rutiner eller kontroller för att löpande bevaka dessa och stärka kontrollen; vid behov även i form av förvaltningsöverskridande kontroller.
- ▶ Säkerställer att nya arbetssätt genom fler automatiserade kontroller utvecklas i syfte att upptäcka välfärdsbrottslighet.
- ▶ Säkerställer att det finns tydliga rutiner, roller och ansvar vid händelser som kräver polisanmälan eller annan åtgärd.
- ▶ Säkerställer att socialförvaltningen följer upp och återrappporterar vidtagna åtgärder och effekter, inklusive lärdomar utifrån enskilda situationer som har uppdagats.

Rapporten överlämnas härmed till funktionsstödsnämnden och socialnämnden. Behandlat svar till revisionen önskas senast den 14 mars 2025.

Kontaktrevisorer för granskningen var Gunvor Lindkvist och Per Folkesson.

För Örebro kommuns revisorer

Sven Landh
Ordförande

Lars Bjurström
Vice ordförande

<u>Revisionsfrågor:</u>	<u>Svar:</u>	<u>Bedömning:</u>
Har ansvariga nämnder säkerställt en god kontrollmiljö avseende risken för välfärdsbrott?	Nej.	
Finns ändamålsenliga rutiner, riktlinjer och vägledningar för att säkerställa rättssäkra och korrekta beslut?	Delvis.	
Sprids information om regelverk, riskanalys och kontroller till berörda medarbetare på ett ändamålsenligt sätt?	Delvis.	
Finns former för samverkan mellan nämnderna som förebygger risken för välfärdsbrott?	Nej.	
Finns en ändamålsenlig visselblåsarfunktion?	Ja.	
Genomförs adekvata riskanalyser för att minska riskerna för välfärdsbrott?	Delvis.	
Säkerställs att kontrollsystemen är effektiva för att förhindra, upptäcka och utreda välfärdsbrott?	Nej.	
Tillämpas registeranalyser, eller liknande metoder för analyser, av data från olika verksamhetssystem?	Nej.	
Förekommer hot och hanteras risken för hot för påtryckning gentemot tjänstepersoner på ett ändamålsenligt sätt? Finns ändamålsenliga rutiner för polisanmälan?	Hot mot tjänstepersoner förekommer, men det saknas rutiner för polisanmälan.	
Hur analyseras risken för bestickning?	Delvis.	
Sker uppföljning samt återrapportering till nämnderna avseende avvikelser på ett ändamålsenligt sätt?	Delvis.	